گزارش و گفت‌وگو
مهسا گربندی
زهرا چیذری

بررسی وضعیت خشکسالی پیش‌رو در گفت‌وگوی «جوان» با کارشناسان

کوهرنگ بدون برف هشدار می‌دهد

روزگاری بود که کوهرنگ مانند یک جواهر بر بام این سرزمین می‌درخشید. چشمه‌ها و رودخانه‌هایش در زاگرس دیدنی و مثال‌زدنی بود، اما دیگر این جواهر بی‌بدیل کم‌فروغ شده‌است؛ جای سرسبزی آن را بیابان‌هایی با ترک‌های عمیق گرفته، گویی هیچ‌گاه کوهرنگ به سرزمین چشمه مشهور نبوده‌است. متأسفانه برف‌گیرترین نقطه کشور تبدیل به یک بیابان شده‌است. کوهرنگی که تأمین‌کننده ۱۱درصد از آب شیرین کشور محسوب می‌شد، حالا در دومین روز از بهمن ماه سال ۱۴۰۲ خالی از برف است. عکس بیابانی آن هم در شبکه‌های اجتماعی دست به دست می‌چرخد و دل همه دوستداران ایران را به درد می‌آورد. متأسفانه کاهش بارش‌ها در فصل پاییز و زمستان امسال موجب‌شده این استان بعد از کهگیلویه و بویراحمد در ردیف دومین استان خشک کشور قرار گیرد!

بیش از نیم‌قرن است که تن کوهرنگ زخمی پروژه‌های انتقال آب و سدسازی شده‌است. ۶۰ سال گذشته، نخستین کلنگ انتقال آب در کوهرنگ به زمین زده‌شد، آن زمان تصور آنکه چند دهه بعد کوهرنگ با خشکسالی دست و پنجه نرم کند، بسیار سخت و شاید غیرممکن بود، اما هم‌اکنون عطش کوهرنگ، زنگ خطری برای مسئولان است که باید توجه جدی به کنترل منابع و مصارف آب موجود در سدهای پایین‌دست داشته‌باشند.

۲۸ استان دچار کم‌بارشی هستند

این وضعیت فقط مربوط به کوهرنگ نمی‌شود، بلکه نقطه به نقطه کشور درگیر کم‌بارشی شده‌است؛ موضوعی که روز گذشته عیسی بزرگ‌زاده، سخنگوی صنعت آب کشور نیز به آن اشاره کرد و گفت: «حدود ۲۸ استان کشور دچار کم‌بارشی هستند، البته ۱۶ استان و نزدیک به ۳۰ شهر از جمله سیستان و بلوچستان، مشهد، تهران و گلستان شرایط حساس‌تری دارند.» او با بیان اینکه بر اساس آمار بلندمدت توقع بر این بود که تاکنون متوسط بارش کشور حدود ۱۰۰ میلی‌متر باشد، اظهار کرد: متأسفانه حدود ۵۵ میلی‌متر بارش صورت گرفته و این بدان معناست که در سال آبی جاری از نظر حجم بارش، کشور ۴۴درصد نسبت به بلند مدت ۵۵ ساله عقب است.» سخنگوی صنعت آب کشور با اشاره به اینکه استان‌های فارس، هرمزگان، بوشهر، قم، خراسان رضوی، مرکزی، سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی، یزد، چهارمحال و بختیاری، زنجان، قزوین، کهگیلویه و بویراحمد، اصفهان، سمنان، تهران، لرستان، البرز، همدان و خوزستان جزو استان‌هایی هستند که بارش‌های کمتری دریافت کرده‌اند، گفت: حدود ۳۶ تا ۷۶ درصد نسبت به بلندمدت عقب هستند. بزرگ‌زاده با تأکید بر اینکه تاکنون باید حدود ۴۰ درصد از سهمیه بارش سالانه خود را از ابتدای سال آبی دریافت می‌کرد، اما تنها حدود ۲۲ درصد دریافت کرده‌است، گفت: حجم مخازن سدهای تهران در حال حاضر حدود ۲۶۵ میلیون مترمکعب است که در مقایسه با سال گذشته ۵ درصد وضعیت بهتری دارد، ولی درصد پرشدگی سدها حدود ۱۴ درصد است.

با دست خود تیشه به ریشه کوهرنگ زدیم!

اما مقصر این کم آبی و خشکسالی کیست؟ چرا کوهرنگ به چنین وضعیتی رسیده‌است؟ آیا تغییر اقلیم این بلا را بر سرش آورده یا سوءمدیریت مسئولان مسبب آن بوده‌است؟ در این رابطه مصطفی نادری، پژوهشگر محیط‌زیست به «جوان» می‌گوید: «با دست خود تیشه به ریشه کوهرنگ زدیم. البته این خشکسالی فقط مربوط به کوهرنگ نیست و بسیاری از نقاط کشور تحت‌تأثیر سوء مدیریت سرزمین قرار گرفته‌اند.» او ادامه می‌دهد: «شاید گفته شود که تغییر اقلیم در کشورهای زیادی اتفاق افتاده و با این جمله از حل مشکل فرار کنیم، اما واقعیت این است که عملکرد سوء برخی از مدیران سبب شده تا تأثیرات تغییر اقلیم تشدید یابد، چراکه می‌بینیم در یک مقطعی کم‌بارشی داریم و در مقطع دیگر به دلیل بارش فراوان در برخی از نقاط کشور سیل به راه می‌افتد، اما بی‌توجه به این سیلاب‌ها و استفاده از آن در جهت رفع تنش آبی در زمان کم‌بارشی دست روی دست گذاشته‌ایم و همه چیز را بر گردن تغییر اقلیم می‌اندازیم.» او به مشکلات ناشی از کم‌بارشی و خشکسالی نیز اشاره می‌کند: «ریزگرد، کاهش کمی و کیفی آب‌های زیرزمینی و به دنبال آن فرونشست‌ها اتفاق می‌افتد و نباید تغییر اقلیم را به قدری بزرگنمایی کنیم که ما را از انجام اقدامات لازمه بازدارد که این یک خطای استراتژیک است.»

نادری تصریح می‌کند: «بخشی از ماجرا، تغییر اقلیم است و برای آن تا جایی که می‌شود کنوانسیون‌ها و مسائل بین‌الملل را که نافی و در تضاد منافع کشور نباشد، می‌توانیم اجرایی کنیم، اما مابقی کار مربوط به اقدامات داخلی و عملکرد مسئولان است که باید آن را مورد بازنگری قرار دهیم و ببینیم کجای مسیر را اشتباه رفته‌ایم.»

به گفته این پژوهشگر محیط‌زیست، دستگاه‌هایی متولی امور مرتبط با آب و هوا و تغییر اقلیم هستند و باید ببینیم هر کدام برای مدیریت شرایط چه اقداماتی انجام داده‌اند. باید بررسی شود که حکمرانی منابع طبیعی ما به چه سمت‌وسویی رفته‌است و نواقصی را که در آنها وجود دارد، برطرف شود.

او به ایرادات ساختاری موجود در کشور برای حل مسئله خشکسالی اشاره می‌کند و می‌گوید: «سازمان منابع طبیعی محیط‌زیست متولی ۸۳ درصد مدیریت مساحت کشور است، اما این سازمان نه‌تنها یک سازمان مستقل نیست، بلکه یکی از معاونت‌های وزارت جهاد کشاورزی حساب می‌شود. از سوی دیگر می‌بینیم که این سازمان با اهمیت بالا، نازل‌ترین بودجه را دارد. در مقابل بودجه‌ای که برای احداث یک سد در وزارت نیرو صرف می‌شود معادل دهها برابر بودجه سازمان منابع طبیعی و محیط‌زیست است.»

نادری با بیان اینکه اهمیتی برای حفظ منابع آبی کشور قائل نشده‌ایم، می‌گوید: «وزارت نیرو به عنوان یک فروشنده آب محسوب می‌شود و دغدغه چندانی برای حفظ منابع آبی ندارد، اما به او بیشترین قدرت را داده‌اند، درمقابل به سازمان منابع طبیعی که تولیدکننده آب است و نقش مهمی در حوزه آبخیزداری دارد، کمترین بها داده شده‌است. به عنوان مثال هزینه عملیات هر آبخیزداری در کشور به اندازه هزینه خدمات رفاهی نیروهای وزارت نیرو تمام می‌شود، در نتیجه این ساختارهای معیوب، تغییرات اقلیم شدت بیشتری پیدا می‌کند و آثار زیانبار آن زودتر از آنچه باید رخ‌نمایی می‌کند.»

این پژوهشگر محیط‌زیست می‌گوید: «در حالی که تمام کشورهای درگیر با تغییرات اقلیم خودشان را با وضعیت پیش آمده سازگار می‌کنند، مسئولان ما توجه چندانی به این سازگاری ندارند. از نظر من بیش از ۵۰ درصد وضعیت نابسامان در این زمینه نیز به عهده وزارت نیرو است. این وزارتخانه هنوز به این درک نرسیده‌است که نباید برای احداث سد، جنگل‌ها را تخریب کند، اما این کار آزادانه انجام شده‌است و درختانی که می‌توانستند به حفظ منابع طبیعی و آب‌های زیرزمینی کمک کنند، از بین رفته‌اند. تا وقتی که این ساختار معیوب وجود داشته‌باشد، امیدی به بهبود شرایط نیست.»

> **ریزگرد، کاهش کمی و کیفی آب‌های زیرزمینی و به دنبال آن فرونشست‌ها اتفاق می‌افتد و نباید تغییر اقلیم را به قدری بزرگنمایی کنیم که ما را از انجام اقدامات لازمه بازدارد که این یک خطای استراتژیک است**

تصاویر خالی از برف ارتفاعات چشمه کوهرنگ به عنوان پایتخت برف ایران آن هم در دومین ماه زمستان آژیر قرمز هشدار را به صدا درآورده‌است! البته که چند سالی می‌شود حال و روز کوهرنگ چندان مساعد نیست. اهمیت چشمه کوهرنگ در آن است که سرچشمه سه رودخانه اصلی و راهبردی کشور یعنی کارون، زاینده‌رود و دز است و حیات مرکز ایران و همچنین خوزستان و استان‌های بالادست خوزستان را تأمین می‌کند. امسال اما کاهش چشمگیر نزولات جوی باعث‌شده تا حتی در بهمن ماه که همیشه به عنوان سردترین و پربارش‌ترین ماه سال به شمار می‌رفت هم این چشمه از برف خالی بماند. این قله‌های خالی از برف سفید اما وضعیت قرمز آب را به ما یادآوری می‌کند، اما ببینیم چرا وضعیت کوهرنگ به چنین حال و روزی درآمده و قرار است در فصل‌های گرم سال با چه شرایطی مواجه شویم و چاره کار چیست. اینها سؤالاتی است که در گفت‌وگو با محمد درویش کارشناس محیط‌زیست به آنها پاسخ داده‌ایم.

آقای درویش انتشار تصاویر خالی از برف قله‌های چشمه کوهرنگ به عنوان پایتخت برفی ایران نگرانی‌هایی را درباره فصل گرم سال ایجاد کرده‌است. ارزیابی شما از این ماجرا چیست؟

بله، متأسفانه امسال دو اتفاق کم‌سابقه افتاده‌است. یکی اینکه سال ۲۰۲۳ یکی از گرم‌ترین سال‌های کره زمین در ۱۸۰ سال گذشته بوده‌است و ایران هم از این مسئله مستثنی نیست و ایران هم یک پاییز فوق‌العاده خشک و گرم را به نسبت ۵۰ سالی که تاریخش وجود دارد، تجربه کرده‌است. ماه اول زمستان هم اصلاً زمستان قابل‌قبولی نبود و بارندگی‌های خوبی نداشتیم. استان چهارمحال و بختیاری هم از جمله استان‌هایی است که به شدت درگیر خشکسالی است و اصولاً زاگرس امسال وضعیت خوبی ندارد. شرکت مدیریت منابع آب هم اعلام کرد بین ۲۵ تا ۴۰ اندوخته برف و یخ در کوهستان‌های کشور کاهش پیدا کرده‌است. اینها واقعیت‌هایی است که موجب‌شده بسیاری هشدار بدهند، این همه انتظاری را که از طرح‌های انتقال آب و سرشاخه‌ها داریم، تغییر می‌دهیم هم می‌تواند به شکست بینجامد، چون دیگر آبی در سرشاخه‌ها نیست که بخواهیم آن را انتقال بدهیم.

اهمیت چشمه کوهرنگ در کشور ما چیست و چرا خشک و کم آب شدنش برای ما هشدار است؟

چشمه کوهرنگ سرشاخه سه رودخانه بسیار مهم و استراتژیک ایران یعنی کارون، دز و زاینده‌رود است. وقتی چشمه کوهرنگ وضعیت خوبی نداشته‌باشد، یعنی سه تا رودخانه مهم و راهبردی‌ترین رودخانه‌های ما که حیات مرکزی ایران و همچنین خوزستان و استان‌های بالادست خوزستان را تأمین می‌کند، به خطر خواهد افتاد.

ظاهراً ۱۱ درصد آب شیرین کشور از چشمه کوهرنگ تأمین می‌شود. درست است؟

در واقع از استان چهارومحال بختیاری تأمین می‌شود که یکی از مهم‌ترین منابع آن کوهرنگ است، اما منابع دیگری هم هستند.

چند سالی است که کوهرنگ وضعیت نگران‌کننده‌ای دارد، اما امسال انگار این ماجرا چالش برانگیزتر شده‌است. چرا ما با خطر خشک‌شدن کوهرنگ مواجه شده‌ایم؟

بله، چند سال است که میزان برف چشمه کوهرنگ کاهش پیدا و یخچال‌های آن عقب‌نشینی کرده‌است. اصولاً وضعیت زردکوه وضعیت خوبی نیست. این مسئله به دلیل پدیده تغییر اقلیم و جهان گرمایی است و البته عملیات تکنولوژنیکی که برای تغییر مسیر رودخانه‌ها انجام شد و تونل‌هایی که زدند هم در این مسئله بی‌تأثیر نیست.

پس در واقع صرف تغییر اقلیمی نیست؟

بله، همینطور است.

آقای درویش با توجه به وضعیت فجیعی که در خصوص بارش‌ها داشتیم و پیش‌بینی‌های هواشناسی که اغلب درست از آب در نمی‌آید، آیا لازم است تصمیمی برای جیره‌بندی آب یا مسائلی از این دست داشته‌باشیم؟

کل نیاز آب شرب مردم ایران در یک سال، ۸ درصد آب قابل‌استحصال کشور است که با یک مدیریت نیمه‌مدبرانه هم قاعدتاً مردم ایران نباید دچار مشکل کمبود آب شرب شوند. اما در بخش کشاورزی که پرمصرف‌ترین بخش مصرف آب در کشور است، حتماً باید تمهیدات ویژه‌ای را از همین الان اختصاص دهیم. دولت، وزارت جهاد کشاورزی و وزارت نیرو موظفند به کشاورزان هشدار دهند که کشت دوم را نباید انجام دهند. کشت‌های آب بر مانند برنج و نیشکر باید متوقف شود و ما باید خودمان را برای شرایط دشوار آماده کنیم.

چرا پیش‌بینی‌های سازمان هواشناسی اینقدر اشتباه از آب در می‌آید؟

سازمان هواشناسی در واقع بر اساس مدل‌هایی که وجود دارد، ابراز نظر می‌کند و همیشه این مدل‌ها در مناطقی مثل ایران که در عرض ۲۵ تا ۴۰ درجه نیمکره شمالی است با واقعیت عجین نمی‌شود. به خاطر اینکه اصولاً ویژگی بارز مناطق بیابانی خشک و نیمه خشک غیرقابل پیش‌بینی بودن وضعیت اقلیمی آنهاست. اتفاقی که افتاده، اتفاقی طبیعی است. همه سازمان‌های هواشناسی در همه جای دنیا در پیش‌بینی وضعیت اقلیمی بارندگی مناطق خشک و بیابانی درصد خطایشان بیشتر است.

یعنی مدل‌هایی که سازمان هواشناسی ما بر اساس آن کار می‌کند، مناسب اقلیم ما نیست؟

نه، اینگونه نیست. اصولاً امکان پیش‌بینی وضعیت اقلیمی در کشورهایی که بخش اعظمشان خشک و نیمه‌خشک است، سخت می‌شود. این موضوعی است که از ابتدا هم اعلام شده و انحراف معیار آن از میانگین بیشتر است. ما باید آماده ماجرا باشیم. ما کشوری هستیم که قدمت خشکسالی در آن چند هزار سال است. همچنان که امپراتور هخامنشی در ۷هزار سال پیش می‌گوید: «خداوند این کشور را از خشکسالی، دروغ و دشمن در امان بدارد.»، بنابراین خشکسالی قصه دیروز و امروز نیست، همیشه ما درگیر آن بودیم و هستیم.

اما به نظر می‌رسد امسال پیش‌بینی‌های سازمان هواشناسی بیشتر غلط از آب در می‌آید!

نه، در حال حاضر مردم حساس‌تر شده‌اند و کمبود آب بیشتر شده‌است و رسانه‌ها قوی‌تر شده و شبکه‌های اجتماعی بیشترند وگرنه من در عمر ۵۸ ساله‌ام بارها شاهد این اشتباهات بودم.

از نگاه شما به عنوان کارشناس محیط‌زیست با عنایت به شرایط خاص امسال و خشکسالی شدیدی که تا اینجای کار با آن مواجه بوده‌ایم، برای مدیریت شرایط باید چه کرد؟

کاری که باید کرد، این است که نیاز کشور را برای تولید پول و کار از آب کاهش دهیم. وقتی آب کم و کمتر می‌شود، باید آب را برای تأمین زندگی مردم و تاب‌آوری طبیعت اختصاص بدهیم. در عوض به سراغ معرفی و حمایت از کسب و کارهایی برویم که نیاز به مصرف آب ندارد یا نیازشان کم است. اگر ما یک متر مکعب آب را به کشاورزی اختصاص دهیم، حداکثر ۱۰ اشتغال پایدار ایجاد می‌کند. یک متر مکعب آب در بخش صنعت حداکثر ۳۰ تا ۴۰ شغل پایدار ایجاد می‌کند، اما اگر همین میزان آب را به صنعت گردشگری اختصاص دهیم تا ۱۸۰ اشتغال پایدار ایجاد می‌کند. حالا که ما در مضیقه آب هستیم، خردمندی ایجاد می‌کند به سمت تقویت زیرساخت‌های کشور در حوزه‌های گردشگری طبیعی، تاریخی، فرهنگی کشاورزی و توریسم سلامت برویم. همچنین به سمت استفاده از انرژی‌های نو مانند انرژی، خورشیدی، بادی، زمین‌گرمایی، جزرومدی، کسب و کارها و استارتاپ‌های سبز حرکت کنیم و کشور را برای شرایطی که خواه ناخواه با کاهش نزولات جوی و خشکسالی در حال رخ دادن است، آماده کنیم.

یادداشت

دکتر فریبا پروینیان / پژوهشگر زن و خانواده

ضرورت تصویب لایحه حجاب

در عصر کنونی، بشر فارغ از دیانت و متکی بر منفعت، راه به جایی نبرده‌است؛ با تمام ادعایی که بر ساماندهی زندگی انسان‌ها داشت، نه‌تنها موفق نشد، بلکه بحران‌های عدیده‌ای را برای جهانیان رقم زد.

انسان غربی در عصر ارتباطات، به‌رغم تحولات فراوان و خیره‌کننده در عرصه ابزار، اما دچار حیرت و سرگردانی است و علیه تمامیت شخصیت و هویت انسانی خود قیام کرده‌است که حاصل آن آسیب‌هایی همچون اختلال، انحراف، نفاق، ناامنی و اضطراب است و راه خروج آنان امروز از زبان خود آنها شنیدنی است که تنها و تنها توجه به نیاز طبیعی، فطرت و پاکدامنی و عفاف می‌دانند.

وندی شلیت که امریکایی است و دکترای فلسفه دارد، در تعاملش با دستاوردهای مدرنیته می‌گوید: جامعه‌ای که علیه شرم و حیا اعلام جنگ کرده، دشمن زنان است. وقتی اجازه دادیم هر کاری آزاد باشد، آزار جنسی، مزاحمت‌ها، و تجاوزات به عنف هم افزایش می‌یابد. او از قول جرلین گری می‌گوید: «آنچه زمانی باعث برانگیخته شدن احساساتی از قبیل شرمندگی، خشونت، اضطراب، و تحریک شهوانی می‌شد، اکنون کاملاً عادی به نظر می‌رسد.» وندی شلیت با اشاره به امنیت خیابانی زنان در گذشته، می‌گوید: «محترم شمردن عفت به زنان نیرو می‌بخشد...عفت گوهری است که ارزش محافظت دارد.»

سوزان فالودی متولد ۱۹۵۹ در نیویورک و فارغ‌التحصیل از دانشگاه در ارائه راهکار برای زنان در عصر کنونی می‌گوید: «دلیل روی آوردن بسیاری از افراد به مذهب، یافتن زندگی جدید است که از بی‌رحمی فرهنگ آنان فراتر رود.» او سپس به پوشش عفیفانه در ممالک اسلامی اشاره می‌کند و بر این باور است که در امریکا نیز بازگشت به پوشش‌های عفیفانه انقلابی در حال شکل‌گیری است.

متأسفانه در جامعه ما عده‌ای «دلسوزانه!» جامعه را به سمت اباحه‌گری ترغیب می‌نمایند. در حالی که بهتر است در نحوه ارتباط خود با قوانین دینی و برداشت از قواعد و اصول و مقاصد شریعت تجدید نظر نمایند، چراکه در سایه توجه به دو مقوله درک صحیح معادلات مرتبط با انسان‌شناس و جهان‌شناسی دینی از یک سو و اهداف و غایات دین از سوی دیگر، می‌تواند به ما تصویر جامع و شاکله زیبایی از قانونگذاری اسلامی بدهد.

آنچه روشن است، این است که مسئله کشف حجاب ابزاری است که همواره در دست نظام سلطه در جهت تحقق مقاصد خائنانه خود به ویژه در جهان اسلام بوده‌است که اغلب به وسیله ایادی دست‌نشانده خود در جوامع اسلامی آنان را به مقاصد پلیدشان می‌رساند.

امام‌خمینی(ره) کشف حجاب اقلیتی از زنان خیابان گرد را از بزرگ‌ترین خیانت‌های رژیم طاغوت می‌دانستند و آن را از جنایات بزرگ رضاشاه می‌خواندند که باید در نظام اسلامی با آن مقابله شود و می‌فرمود: «آن شقی جنایتکار(رضاقلدر) دست به یک جنایت زد و آن جنایت کشف حجاب بود و به جای اینکه نیمی از جمعیت ایران را فعال کند. آن نیم دیگری هم که نیمه مردان بود به طور بسیار زیادی از فعالیت انداختند و این عروسک‌هایی که درست کردند و در همه ادارات جا دادند و در همه خیابان‌ها راه انداختند، آنها که در ادارات بودند، سایر افرادی را که در ادارات بودند هم از کارهای خودشان بازداشتند و آنهایی که در خیابان‌ها رها بودند، جوان‌های ما را به فساد کشاندند و فعالیت جوان‌های ما را از دست آنها گرفتند.

ضرورت رعایت حکم حکیمانه حجاب و اصل عفاف به دلیل تأثیر آن در سلامت نفس، نسل، عقل و دین است و بی‌اعتنا بودن به آن بی‌اعتنایی به حقوق معنوی و سلامت روانی افراد جامعه است، بنابراین باید قوانینی که حافظ این اصل هستند و در حقیقت حافظ امنیت و سلامت جامعه هستند، هر چه سریع‌تر به انجام برسند. نباید اصل عفاف و حجاب را به عنوان اصلی جدای از اجزای دیگر سیستم جامعه ببینیم. اجزای قانون‌گذاری اسلامی همانند حلقه‌هایی زنجیروار به هم پیوسته و مرتبط هستند و به منزله مجموعه‌ای معنادار است که جداسازی هر جزء از آن، حکم اختلال در کل سیستم را در پی‌دارد. از سوی دیگر توجه به حق پاکدامنی و عفاف و حجاب، به مثابه اصل و بنیانی مستور در لایه‌های زیرین قانون‌گذاری است و در تأمین مقاصد کلان و میانی و ابتدایی شریعت نقش اساسی دارد.

سیستم قانون‌گذاری الهی واقع‌گرا و بطن‌گرا و برآمده از فطرت و حقیقت انسان است. سبک قانون‌گذاری الهی چنان شاکله عمیقی دارد که لایه‌های درونی آن با محاسبات ظاهری ما انسان‌های فانی اندازه‌گیری نمی‌شود. حکم ستر و حجاب در قرآن تأثیر بنیادینی در اصل طهارت، پاکدامنی، اصل کرامت، اصل عزت و استقلال و در سلامت نفس آدمی و سلامت نسل انسانی و سلامت عقل در تأثر از تمایلات و شهوات دارد.

شهید مطهری می‌فرماید: «مقررات اسلام بر اساس یک مجهولات و مرموزات خارج از حیطه اندیشه و فکر و عقل نیست، براساس یک سلسله مصالح و مفاسد در زندگی بشر است. قاعده «کل ما حکم به العقل حکم به الشرع» می‌خواهد بگوید اسلام یک دین منطقی است. پیش‌بینی‌هایی در سیستم قانون‌گذاری اسلامی شده‌است که همان پیش‌بینی‌ها، یک تحرک دینامیسمی در قوانین اسلامی به‌وجود آورده‌است. کشف دینامیسم در قوانین اسلامی به شکلی که این کشف از خود اسلام شود، از مهم‌ترین وظایف ماست و بهترین راه حل مشکل است.»

حال ما جامعه خود را به کدام سمت سوق می‌دهیم؟ یک طرف سیر صعودی و طرف دیگر سیر نزولی است. یک سو عفاف و حجاب است که جامعه را به اعتدال دعوت می‌کند و سوی دیگر، نفس و شهوت است که جامعه را به طغیان و سرکشی دعوت می‌کند و نتیجه آن می‌شود که دنیای غرب رفته و امروز در مصیبت‌های حاصل از آن دست و پا می‌زند.

از نخبگان توقع می‌رود حقوق معنوی افراد جامعه ایران را حراست کنند و برای اینکه علم خود را به اسارت تمایلات درنیاورند، نخست بر ترکیه نفس اهتمام بورزند. مصلحان کسانی هستند که جامعه خود را از غفلت، سستی، عبودیت طواغیت باز می‌دارند و به سلامت نفس و مهارت در کنترل غرایز و انتقال ارزش‌ها از نسلی به نسل دیگر با هدف سلامت نسل ترغیب می‌نمایند.

ولی متأسفانه عده‌ای با دلسوزی! جامعه خود را به سوی بحران و چالش‌های اخلاقی کشانده و موجب می‌شوند حقوقی همچون حق حیثیت، حق عفت و طهارت و پاکدامنی، حق سلامت روان متروک شود و خود موجبات آسیب‌ها و تهدیدهای فراوانی را فراهم می‌کند.

خبر کوتاه

- بازدید از موزه‌ها و اماکن تاریخی تحت نظارت وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی همزمان با سالروز ولادت حضرت علی(ع) رایگان شد.
- رئیس سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی، از رتبه‌بندی یک تا پنج مدارس غیردولتی خبر داد و اعلام کرد که این رتبه‌بندی در تعیین «شهریه» مدارس غیردولتی اثرگذار است.
- بر اساس آمارهای مرکز رصد جمعیت کشور سازمان ثبت احوال در ۹ ماهه امسال از تعداد نوزادان متولد شده ۵۱/۸ درصد نوزادان پسر و ۴۸/۲ درصد آنها دختر بوده‌است.
- مدیر عامل شرکت صنایع و مشاغل شهر تهران گفت: در این دوره مدیریت شهری تعداد روز بازارها دو برابر شده‌است.
- سازمان تعزیرات حکومتی یک شرکت هواپیمایی را علاوه بر پرداخت ۱۰۲ میلیارد ریال جریمه به قطع سهمیه سوخت یارانه‌ای محکوم کرد.
- نزدیک به ۱۱ هزار نفر در ۹ ماه نخست سال جاری برای جرائم غیرعمد راهی زندان شدند، تعداد این زندانیان نسبت به مدت مشابه در سال گذشته حدود ۱۱ درصد کاهش داشته‌است، اما ارقام بدهی آنان ۱۳۱ درصد افزایش داشته‌است.